

تجربیات هشت استان محروم در توزیع شیر مدرسه

هشت استان محروم کشور برای توزیع شیر مدرسه در مدارس انتخاب شده‌اند. جدا از اهدافی که این برنامه برای سلامتی دانش‌آموزان و برداشتن قدمی برای جلوگیری از سوء تغذیه دنبال می‌کند توزیع شیر در این استان‌های محروم می‌تواند به بهبود سبب غذایی اهالی این استان‌ها و فرهنگ‌سازی در این زمینه هم کمک کند. البته توزیع شیر باید شرایطی داشته باشد و استمرار پیدا کند تا به اهداف فرهنگ‌سازانه خود برسد. با وجود تجربه‌ای که برای توزیع شیر در گذشته وجود داشته مزیت‌ها و موانعی که طرح پیش از این تجربه کرده است برای مسئولان این استان‌ها روشن‌اند. اداره‌های کل آموزش و پرورش استان‌ها مسئولیت اجرایی توزیع شیر در مدارس را بر عهده دارند و به سبب تجربه‌ای که از سال ۱۳۸۰ در این اداره‌ها انباشته شده است با مشکلاتی که این طرح با آن‌ها روبه‌رو است هم آشنایی دارند. این اداره هم‌چنین بیش از دیگران از وضع سلامت دانش‌آموزان خود و شرایط تغذیه‌ای آن‌ها در محل‌های شهری و روستایی آگاه‌اند و بنابراین بیشتر از بقیه نهادهای درگیر در مساله توزیع شیر مدرسه بر ضرورت اقدام مداخله‌ای در تغذیه دانش‌آموزان تاکید دارند. به دلیل همین تجربه و آگاهی با هشت مدیر کل آموزش و پرورش استان‌هایی که برای اجرای طرح شیر مدرسه انتخاب شده‌اند گفت‌وگو کرده‌ایم و سوالات زیر را از آن‌ها پرسیده‌ایم:

- ضرورت توزیع شیر مدرسه در میان دانش‌آموزان چیست؟
- توزیع شیر بر یادگیری دانش‌آموزان هم تاثیر می‌گذارد؟
- اگر تجربه اجرای توزیع شیر داشته‌اید لطفاً درباره نتایج آن صحبت کنید؟ نحوه توزیع (روزانه یا هفتگی) و نظارت چگونه بود؟
- با توجه به تجربه قبلی برای توزیع شیر مدرسه چه موانعی وجود دارد؟
- با وجود وضعیت اقتصادی خانواده‌ها آیا توزیع شیر در مدارس باعث اصلاح الگوی مصرف و برنامه غذایی دانش‌آموزان در بیرون از مدارس هم می‌شود؟
- پاسخ مدیران کل آموزش و پرورش استان‌های ایلام، بوشهر، خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان، کرمان، کهگیلویه و بویراحمد، خوزستان و هرمزگان به این پرسش‌ها در این صفحات آمده است. تجربیاتی که برای اجرای این طرح یا تصمیم‌گیری درباره آن می‌توانند مفید باشند.

اسفندیار رستمزاد مدیرکل آموزش و پرورش استان ایلام

* قطعا دانش‌آموزان اکنون در سن رشد که سن بسیار حساسی است، هستند. به طور کلی چه دوره کودکی، چه جوانی و چه نوجوانی را در نظر بگیریم، همه به یک تغذیه سالم نیاز دارند و ما می‌دانیم که شیر یک غذای کامل و سالم است. قطعا برای همه خانواده‌ها خرید شیر شاید میسر نباشد یا اینکه خود فرد اهمیت ندهد. اما همین که در مدرسه در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گیرد قطعا هم یک کمک تغذیه‌ای به دانش‌آموز است و شاید علاقه‌ای در دانش‌آموزان نسبت به شیر پیدا شود.

* ما پیش از این هم تجربه توزیع شیر در مدارس را داشته‌ایم، در اینکه شیر یک غذای کامل است هیچ کس شکی ندارد اما دقیقا ما به تجربه و به عینه دیدیم، دانش‌آموزانی بودند که اوایل شیر نمی‌خوردند، آن را پرت می‌کردند اما در اثر مشاهده مصرف شیر در دوستان خود و این که مرتب شیر در اختیار آن‌ها قرار می‌گرفت در آخر دیدیم که این دانش‌آموزان هم به شیر علاقه‌مند شدند و مصرف شیر را در برنامه روزانه خود قرار دادند.

* می‌دانیم که به طور کلی ویتامین‌ها و املاح یعنی نمک‌های معدنی درست است که تولید انرژی نمی‌کنند اما در رژیم غذایی برای رشد بدن، برای سلامتی انسان و حتی برای بالابردن هوش انسان لازم هستند. شیر هم دارای ویتامین‌ها و هم دارای املاح معدنی است. مقدار این‌ها در شیر حالتی تعریف شده دارد. هر کدام به یک مقداری به یک نسبت متناسب در شیر وجود دارد. بنابراین می‌توانیم بگوییم کسی که شیر مصرف می‌کند، شیر در رشدش اثر دارد، در هوش و سلامتی او اثر دارد، در استحکام استخوان‌هایش اثر دارد، در سلامتی دندان، در کار کردن درست آنزیم‌ها اثر دارد، بنابراین شیر یک غذای کامل است و اثر بسیار زیاد و مهمی بر روی سیستم بدن و فیزیولوژیک انسان می‌گذارد.

* ما ۱۴ شهرستان و منطقه آموزشی داریم و اگر قرار باشد این طرح اجرا شود حتی اگر از اول مهر هم این طرح بخواهد اجرا شود ما آمادگی کامل داریم. توزیع روزانه شیر بهتر است، شاید این نحوه توزیع هم هزینه بیشتری برای آموزش و پرورش داشته باشد و هم سطح انرژی بیشتری ببرد اما اطمینان داریم که یک شیر به دست دانش‌آموز می‌رسد، تاریخ مصرف آن تمام نمی‌شود، و خدای ناخواسته سوءاستفاده از این کار هم اتفاق نمی‌افتد.

غلامحسین حسینی مدیرکل آموزش و پرورش استان بوشهر

* ما در حال حاضر ۲۴۱ هزار و ۳۸۴ دانش‌آموز را در ۱۸ شهرستان و منطق آموزشی در ۸ هزار و ۲۷۸ کلاس درس پوشش می‌دهیم. بحث تغذیه سالم یکی از اهدافی است که آموزش و پرورش در بخش معاونت تربیت‌بدنی و سلامت به صورت جدی پیگیری می‌کند. به ویژه در کشور ما سرانه مصرف شیر سرانه پایینی است و از مصرف میانگین جهانی پایین تر است. یکی از بهترین فضاها و مناسب‌ترین جامعه‌های هدف برای این کار جامعه دانش‌آموزی ما است که در حال رشد هستند.

* قطعا دریافت واحدهای شیر می‌تواند به بهبود فرآیند رشد دانش‌آموزان کمک کند و این نقیصه را در کشور، ان شاءالله، جبران کند. یکی از مهمترین دغدغه‌های غذایی ما وعده صبحانه است، در کنار وعده صبحانه به ویژه مصرف شیر به دریافت کلسیم کمک می‌کند، کلسیم به رشد و تراکم استخوانی دانش‌آموزان کمک می‌کند و این مزید بر علت است در تقویت و تحکیم فرآیند یادگیری اثر می‌گذارد.

* شیر پیش از این هم در دو نوبت در استان ما توزیع شده است و در این زمینه دارای تجربه هستیم. اگر شیرها طوری باشد که قابلیت ماندگاری داشته باشند هم هدررفت را پایین می‌آورد و هم توزیع را سریع‌تر می‌کند، اما اگر بسته‌بندی‌های پلاستیکی و غیر مناسب باشد قطعا زحمت دوچندان می‌شود و ارزش پایین‌تری خواهد داشت.

* قبلا روال اینگونه بود که به اندازه سه هفته شیر را به مدارس تحویل می‌دادند، وقتی تحویل مدارس داده می‌شد مدارس شیر را به اندازه ۲۰ روز بین دانش‌آموزان توزیع می‌کردند. به جای اینکه هر روز شیر توزیع شود و بچه‌ها شیر بخورند شیر به اندازه ۲۰ روز تحویل داده می‌شد و به منزل می‌بردند و نظارتی بر مصرف آن نداشتیم. اما اگر ما بتوانیم به صورت هفتگی یا سه روز به سه روز به مدیر مدرسه تحویل دهیم و در مدرسه مراقبان سلامت نظارت جدی داشته باشند شیر در مدرسه مصرف شود قطعا به اهداف سلامت در این حوزه دست پیدا می‌کنیم.

* در ارتباط با توزیع شیر در استان ما به اداره موضوعی اعلام نشده است اما در هر صورت ما هیچ مشکلی در استان برای نگهداری و توزیع شیر نداریم.

* قطعا بخش زیادی از جامعه دانش‌آموزی ما به ویژه در مناطق کم‌تر توسعه یافته و به ویژه در روستاها دانش‌آموزانی هستند که دسترسی آن‌ها به سید غذایی سالم نسبت به جامعه برخوردار، محدود است. این طرح می‌تواند به بهبود سید غذایی دانش‌آموزان کمک کند و این نگاه را در مصرف لبنیات به ویژه شیر در دوره کودکی و نوجوانی اصلاح می‌کند و در نهایت جامعه دانش‌آموزی سالم و سرزنده‌ای را در مدرسه خواهیم داشت.

محمد علی واقعی

مدیر کل آموزش و پرورش استان خراسان جنوبی

* قطعاً توزیع شیر در کمک به تغذیه به ویژه در استان‌های مرزی و محروم مانند ما که شاید ۴۰ درصد دانش‌آموزان ما تحت پوشش نهادهای حمایتی هستند تأثیر مثبتی خواهد داشت. ما اینجا کلی دنبال خیرین هستیم که بتوانیم یک صبحانه گرم را به دانش‌آموز بدهیم. در مناطق محروم عشایری و حتی مدارس حاشیه شهرها؛ دانش‌آموزانی که در این مناطق قرار دارند معمولاً دانش‌آموزانی هستند که جزو قشر ضعیف جامعه هستند، تغذیه کامل ندارند و قطعاً این توزیع شیر تأثیر مناسبی در رشد و نمو و توانایی جسمی دانش‌آموزان و هم در کیفیت یادگیری آن‌ها خواهد داشت.

* همه دوازده منطقه‌ای که در استان ما قرار دارند روستایی هستند. قبلاً هم تجربه توزیع شیر در مدارس را داشته‌ایم. ما در توزیع با توجه به پراکندگی بیش از اندازه روستاها، مقداری دچار زحمت بودیم اما این اتفاق افتاده که برای مناطق دوردست شیرهای استرلیزه و مابقی را از شیرهایی که ماندگاری یک روز یا دو روز دارند توزیع کرده‌ایم.

* سعی کرده‌ایم که توزیع مناسب باشد و همچنین آموزش تغذیه مناسب را به دانش‌آموزان از طریق همکاران خود حتماً داشته‌ایم به این دلیل که بعضاً دانش‌آموزانی هستند که در خانواده‌ها خیلی دچار دنبال شیر خوردن نباشد اما با همین رویکرد ما این آموزش را داده‌ایم. شیر برای رشد و نمو دانش‌آموز لازم است و تأثیر مثبتی در یادگیری دارد و به همین دلیل ما این آموزش‌ها را انجام دادیم. چون می‌گویند عقل سالم در بدن سالم است، بدن اگر سالم باشد قطعاً اثر مثبت هم خواهد داشت.

* ما در استان در مورد نحوه توزیع مشکل خاصی علی‌رغم همه کمبودهایی که داریم نداشته‌ایم مثلاً در وسایل نقلیه مشکل داشتیم اما از سایر استان‌ها کمک گرفته‌ایم و توزیع مناسب را بین دانش‌آموزان انجام داده‌ایم. سومین استان پهناور کشور و دومین استان کویری ایران هستیم. روستاهای ما از پراکندگی زیادی برخوردارند، غیر از توزیع شیر ما کمک‌های دیگری که به آموزش و پرورش می‌شود از قبیل نوشت‌افزار و دیگر وسایل آموزشی از طرف خیرین و بانک‌ها یا هر نهاد و دستگاهی دیگر را با عشق توزیع می‌کنیم. همکاران ما با عشق برای اینکه به دست دانش‌آموز برسد توزیع را در دوردست‌ترین مناطق انجام می‌دهند. لذت می‌بریم از اینکه بتوانیم منشاء خیر و برکات برای این دانش‌آموزان باشیم.

* شیر باید روزانه به دانش‌آموز داده شود و در سر کلاس توزیع شود و معمولاً در زنگ دوم مدرسه بلافاصله در سر کلاس دانش‌آموز مصرف کند. ما اصلاً این‌گونه عمل نمی‌کنیم که کارتنی شیر به بچه بدهیم و بگوییم که این کارتن را به منزل ببرد و هر روز یکی مصرف کند. این مصرف روزانه به این خاطر اتفاق افتاده است که نظارت بر توزیع در استان ما وجود دارد. ما در استان خودمان تا الان به این صورت شیر توزیع نکرده‌ایم که غیر روزانه به دست دانش‌آموز برسد.

* توزیع شیر در بین دانش‌آموزان یک نوع ایجاد انگیزه است به طوری که شاید بعضی از آن‌ها از خانواده خود هم بخواهند که بعدها این مسیر را برای‌شان دنبال کنند اما در مناطق محروم برای دانش‌آموزان محروم هم مشاهده شده است که اجازه می‌گیرند شیر را به منزل ببرند و وقتی که از آن‌ها می‌پرسیم می‌دانیم که آن را به این خاطر به خانه می‌برند که برادر آن‌ها هم شیر را مصرف کند.

حمیدرضا رخشانی

مدیر کل آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان

* در استانی که ما در آن زندگی می‌کنیم غیر از فقر فرهنگی، فقر مادی و اقتصادی بسیار زیادی وجود دارد. مردم استان زیر خط فقر هستند، بنابراین طبیعی است که دانش‌آموزان اصلاً صبحانه نمی‌خورند و شاید در طول هفته هم نتوانند شیر مصرف کنند. تعدادی از دانش‌آموزان بسته به نوع زندگی خود که در روستاها زندگی می‌کنند می‌توانند از شیر به این خاطر که دامدار هستند استفاده کنند.

* مطمئناً مصرف شیر به دانش‌آموزان توانایی می‌دهد و می‌توانند با توانایی جسمی و ذهنی فوق‌العاده‌ای در سر کلاس‌های درس حاضر شوند. آمادگی جسمی و یادگیری با همدیگر ارتباط دارند و طبیعی است زمانی که دانش‌آموز به لحاظ توانایی جسمی در شرایط مناسبی باشد روی یادگیری او در کلاس درس هم تأثیر خواهد گذاشت. مصرف شیر باعث می‌شود تا دانش‌آموزان آن شادای و نشاط و شادابی که برای یادگیری لازم هست را در کلاس درس داشته باشند و مطمئناً تأکید می‌کنم که مصرف شیر بر یادگیری دانش‌آموزان و فعالیت‌های آن‌ها در مدارس تأثیر مستقیم خواهد گذاشت.

* ما پیش از این نیز تجربه توزیع شیر در مدارس بین دانش‌آموزان را داشتیم. آن زمان اکثراً به صورت روزانه شیر در بین دانش‌آموزان توزیع می‌شد اما اتفاق هم می‌افتاد که شیر دیرتر از زمان مقرر به دست مدارس می‌رسید و به همین خاطر به دلیل تاریخ مصرفی که شیرها داشتند مجبور بودیم به تعداد زیادی شیر را در بین دانش‌آموزان تقسیم کنیم. اگر شیر در زمان مقرر به دست مدیر مدارس برسد

توزیع آن به صورت روزانه خواهد بود و مطمئناً در این صورت تاثیر آن بیشتر است. اگر ما مثلاً سه شیر به دانش‌آموز بدهیم طبیعی است که او در نهایت یک شیر را مصرف می‌کند و دوتای دیگر را در منزل یا به هر طریقی مصرف نخواهد کرد. ممکن است در منزل هم کس دیگری این شیر را استفاده کند اما جامعه هدف مورد نظر ما از آن شیر استفاده نکرده است.

* توزیع شیر در مدارس باید دارای نظم باشد و دانش‌آموز بتواند هر روز در مدرسه شیر مصرف کند. چون در سال‌های گذشته ما تجربه توسعه شیر را داشتیم. بنابراین تمامی امکانات لازم از قبیل انبار، وسایل نقلیه و نیروی انسانی وجود دارد و ما آمادگی لازم برای توزیع شیر بین دانش‌آموزان را در استان داریم.

* استان ما از ۳۲ شهرستان و منطقه تشکیل شده است. به یقین هر نوع تغذیه‌ای که دانش‌آموزان داشته باشند و باعث شود تا انرژی و ویتامین لازم به جسم و بدن آنها برسد مطمئناً دانش‌آموز را به لحاظ یادگیری برای ۳ نوع مهارتی که ما آموزش می‌دهیم یعنی مهارت علمی، مهارت حرفه‌ای و مهارت زندگی آماده خواهد کرد اما چون این توزیع شیر همیشه به صورت ناقص انجام شده است نمی‌توان ارزیابی درستی از دستاوردهای آن داشت. ولی مطمئناً اگر توزیع شیر در بین دانش‌آموزان به صورت دقیق و مرتب انجام شود و شیر با کیفیت باشد می‌توان یادگیری دانش‌آموزان را بر اثر مصرف شیر اندازه‌گیری کرد و نتایج خوب آن را در اختیار دستگاه‌های مختلف قرار داد.

احمد اسکندری نسب

مدیر کل آموزش و پرورش استان کرمان

* توزیع شیر در بین دانش‌آموزان از اهمیت بسزایی برخوردار است، چون الان معمولاً دانش‌آموزان صبح زود بدون صبحانه به مدرسه می‌آیند و باید ساعت ۷ و نیم در مدرسه باشند. شیر که خود غذای کاملی است در رشد و نمو دانش‌آموزان اثر زیادی خواهد داشت. به نظر من این چند سال هم که وقفه افتاده است خیلی خوب نبود. امیدواریم که ان‌شاءالله امسال بتوانیم در مناطق کرمان به ویژه اینکه ما ۱۸ منطقه محروم داریم حداقل در همین ۱۸ منطقه هم بتوانیم توزیع داشته باشیم که کار بسیار خوبی است.

* ما قبلاً هم تجربه توزیع شیر در مدارس داشته‌ایم. مدارسی که شهری بودند توزیع شیر در آن‌ها به صورت روزانه بود. کارخانه شیر خودش هر روز شیر را توزیع می‌کرد اما برای مناطق روستایی و دوردست شیرهایی توزیع می‌شد که ماندگاری داشتند و معمولاً به صورت هفتگی تا ماهانه توزیع می‌شد و در خود مدرسه روزانه به دانش‌آموزان می‌دادند تا مصرف کنند.

* این توزیع بسیار مناسب بود، واقعا بر روی نشاط و شادابی دانش‌آموزان بسیار نتیجه مثبتی داشت، به ویژه دانش‌آموزانی که در مناطق کمتر توسعه یافته هستند بسیار اثر داشت. شیر را شاید دانش‌آموزان در اماکنی مانند فضای آموزشی و در جمع دوستان خود بهتر و بیشتر مصرف می‌کنند. شاید در منزل کمتر به این امر توجه کنند. دانش‌آموز وقتی می‌بیند که هم کلاسی او شیری را که دریافت می‌کند همان روز در مدرسه مصرف می‌کند، او هم ترغیب می‌شود حتی اگر علاقه نداشته باشد.

* شیر همانطور که در رشد بدن و سلامتی آن موثر است در رشد یادگیری دانش‌آموز، به‌کارگیری ذهن فعال آن‌ها نیز خیلی اثرگذار است. واقعا اگر بشود به موقع از ابتدای سال تحصیلی این طرح شروع شود و ادامه‌دار باشد بسیار خوب است، باید بتوانیم به شکل نظام‌مند و روزانه توزیع کنیم تا اثر لازم را داشته باشیم.

* در سنوات گذشته اداره کل استان کرمان واحد کارشناسی توزیع شیر داشت که متأسفانه در این سال‌ها نقش آن کمرنگ شده است. الان هم از نظر وسایل نقلیه و نیروی انسانی و دیگر امکانات مشکلی نداریم و حاضریم در بخش‌های زیادی خود ما هم کمک کنیم. چون توزیع شیر را نیازی ضروری می‌دانیم حاضریم در بخش‌های زیادی هم خود ما کمک کنیم.

* وقتی در یک جمعی دانش‌آموزان و همکلاسی‌ها هستند همه با هم هستند و همه شیر مصرف می‌کنند قطعاً خوردن شیر عادت می‌شود که دنبال می‌کنند، و این عادت برای دانش‌آموز نهادینه می‌شود تا در خانواده هم ادامه دهد.

هادی زارع پور

مدیر کل آموزش و پرورش استان کهگیلویه و بویراحمد

* قطعاً یکی از مقولاتی که در سالم بودن نسل جوان، نوجوان و نسل دانش آموز ما بسیار اثرگذار است بحث تغذیه سالم است و یکی از مواردی که توصیه می شود کارشناسان سلامت توصیه می کنند استفاده از شیر به ویژه برای دانش آموزانی است که در سن رشد هستند. در استان هایی مانند استان کهگیلویه و بویراحمد با توجه به اینکه جزو استان های توسعه نیافته و کمتر برخوردار کشور هستند مخصوصاً دانش آموزان روستایی ما که ممکن است تمکن مالی لازم را نداشته باشند انتخاب آن به عنوان یکی از استان های هدف بسیار کار ارزشمندی بوده است که ما از همکاران خود در وزارت آموزش و پرورش و دولت تقدیر و تشکر می کنیم که این استان را انتخاب کرده اند و قطعاً در سلامت دانش آموزان و جبران کمبود نیازهایی که دانش آموزان دارند این بحث تغذیه به وسیله دادن شیر به صورت روزانه به دانش آموزان بسیار اثرگذار است.

* قبلاً نیز تجربه توزیع شیر در مدارس بین دانش آموزان را داشته ایم. در ارتباط با نحوه توزیع و تامین شیر به این صورت عمل می کنیم که قانون مزایادات و مناقصات داریم یعنی براساس آن استان متقاضی از طریق سامانه ستاد اعلام نیاز می کند، اعلام مناقصه می کند و شرکت های متقاضی در آن سایت ثبت نام می کنند. معمولاً شرکتی که پایین ترین قیمت و بالاترین کیفیت را داشته باشد انتخاب می شود. کمیته مناقصات آن را بررسی خواهد کرد و در نهایت قرارداد بین دو طرف امضا می شود. معمولاً کار توزیع تا دم در مدارس بر عهده شرکت خواهد بود و شرکت تامین کننده طبق سال های گذشته به این صورت عمل خواهد کرد و در داخل مدرسه نیز عوامل مدرسه توزیع آن را به دانش آموزان بر عهده دارند. تجارب سال های گذشته نشان می دهد که در حمل این شیرها به خاطر اینکه شیرها دارای تاریخ مصرف هستند بحث حمل شیرها و به موقع رساندن آن ها به مدرسه و توزیع آن ها به دانش آموزان خیلی دارای اهمیت است.

* شیرهای پاستوریزه دارای تاریخ مصرف هستند و باید به صورت مرتب، دقیق و با نظم به دست دانش آموزان برسد و ماندگاری نداشته باشد تا خدایی ناکرده دانش آموز دچار مسمومیت نشود. توزیع روزانه شیر بسیار دارای اهمیت است اما در حال حاضر در مناطق روستایی متأسفانه این امکان وجود ندارد؛ به ویژه استان کهگیلویه و بویراحمد که مناطق روستایی آن بسیار صعب العبور و روستاها بسیار پراکنده هستند شاید این امکان وجود نداشته باشد. بنابراین از شیرهایی باید در این مناطق استفاده کرد که دارای تاریخ مصرف بلندمدت هستند. در این مناطق در دوره های قبلی توزیع شیرهای استریل را مصرف می کردیم که تاریخ مصرف بلندمدت داشتند و دیرتر خراب می شدند. در هر صورت ما در همه مناطق نیز توصیه می کنیم که شیر به صورت روزانه در بین دانش آموزان توزیع و استفاده شود هرچند که باید نظارت مناسب وجود داشته باشد. * ما در ساختار اداری کارشناس مسئول در ارتباط با تغذیه و توزیع شیر رایگان داریم اما حمل شیرها به مدارس از توانایی اداره کل آموزش و پرورش استان به دلیل کمبود وسایل نقلیه مناسب خارج است ولی ما در قراردادهای ذکر می کنیم که حمل بر عهده شرکت تولیدکننده و تامین کننده خواهد بود.

* قطعاً پخش تغذیه سالم به ویژه صبحانه سالم که خوشبختانه در بعضی از مدارس ما اجرایی و عملیاتی خواهد شد، در یادگیری دانش آموزان بسیار اثر مثبتی دارد و اثرگذار است و تحقیقات، پژوهش ها و بررسی ها نشان داده است که بین تغذیه سالم دانش آموزان به ویژه صبحانه سالم و به موقع و یادگیری دانش آموزان یک ارتباط معناداری وجود دارد. بنابراین توصیه ما به خانواده های گرامی این است که حتماً در خانواده ها از صبحانه سالم بچه ها غافل نشوند و معمولاً خانواده ها این کار را انجام می دهند و بسته هایی را در کیف دانش آموزان می گذارند تا در مدارس مصرف کنند. در هر صورت باید از مواد مناسب در تغذیه دانش آموزان استفاده شود تا دانش آموزان با مشکل غذایی مواجه نشوند.

مهدی رفیعی دهکردی

مدیر کل آموزش و پرورش استان خوزستان

* شیر یکی از اساسی ترین بحث ها برای دانش آموزان است به چند دلیل: اول اینکه مناطقی داریم که بسیار محروم هستند و رژیم غذایی دانش آموز شاید زیاد مطلوب نباشد. دوم اینکه عادت های غذایی بد برخی از دانش آموزان که توزیع شیر در مدرسه با نظارت عوامل مدرسه و نیروهای اجرایی می تواند مقداری پاسخ گوی این عادت های بد غذایی دانش آموزان و اصلاح آن باشد. سوم اینکه بچه های ما در رشد هستند و به لحاظ اینکه پروتئین بدن و ویتامین های مورد نیاز تامین شود ما این توزیع را ضروری می دانیم و ای کاش می شد به جای ۸ استان یا ۱۰ استان همه استان ها برخوردار شوند. بنابراین اجرای طرح توزیع شیر را بسیار مهم و اثرگذار و اثربخش می دانیم. * ما بر این باوریم و نظر متخصصان هم همین است که تحت تاثیر سوختن قند یعنی گلوکز و اکسیژن انرژی مغز تامین می شود. یعنی یکی از نیازهای اساسی بدن مواد قندی است که به همراه اکسیژن نیاز دانش آموزان را فراهم کند. در بحث بدن هم مصرف شیر رشد، تامین وزن مناسب و انرژی مناسب بدن را به دنبال دارد.

در جست و جوی سلامت از دست رفته

* حتی یک موبایل هم بدون باتری کار نمی‌کند، شیر منبع غذایی است و پایه تامین انرژی مغز همین مواد غذایی است. بنابراین این توزیع ضروری است. ما همیشه با کادر متخصص و تجربه‌های قبلی این آمادگی را داریم که اگر شیر تامین شود با کمال میل این توزیع را انجام دهیم. در سال‌های قبل هم الحمدلله مشکلی در توزیع نداشتیم. خوشبختانه شیر زود مصرف می‌شود هرچند که محل انبار مناسب را تامین کرده‌ایم چون تجربه قبلی را داریم.

* براساس تجربه قبلی می‌توانم بگویم همه چیز خوب بود اما تحویل و توزیع به موقع شیر یک مبحث اساسی است. اگر نظم و انضباط در توزیع باشد نتیجه هم ملموس خواهد بود. ما بالاخره چند هدف داریم می‌خواهیم برنامه غذایی دانش‌آموز را شکل دهیم، مواد غذایی را به دانش‌آموز برسانیم، نظم دهیم، عادات منظم غذایی را در دانش‌آموز ایجاد کنیم. لذا توزیع مناسب و منظم آن می‌تواند به ما کمک کند.

* دقیقاً نظر ما به این شکل است که توزیع شیر در مدارس باید روزانه باشد، اینکه با نظارت مدرسه دانش‌آموز روزانه شیر مصرف کند، اهمیت دارد. برخی از دانش‌آموزان هم هستند که شیر را مصرف نمی‌کنند و به منزل می‌برند و اینگونه از هدف دور می‌شویم، در حالی که هدف این است که دانش‌آموز این شیر را در مدرسه حتما مصرف کند. مدارس باید روزانه توزیع کنند و نظارت کنند که روزانه دانش‌آموزان شیر مصرف کنند.

موسی دادی‌زاده مدیرکل آموزش و پرورش استان هرمزگان

* توزیع شیر در مدارس راهی ضروری برای کاهش هزینه‌های درمان است. تغذیه نقش مهمی در سلامت انسان و میزان یادگیری او دارد و انرژی مورد نیاز بدن را تامین می‌کند. بنابراین باید به تغذیه کودکان و نوجوانان توجه ویژه‌ای شود.

* تغذیه مناسب دانش‌آموزان نیز به‌دلیل شرایط سنی، تحرک و فعالیت بدنی آن‌ها و درس خواندن و انجام تکالیف مدرسه می‌تواند نقش بسیار مهمی بر اعصاب و روان آن‌ها داشته باشد و همچنین تغذیه سالم و مبتنی بر پایه‌های علمی نقش بسیار مهمی در سلامتی جسمی و روحی افراد در سنین مختلف دارد.

* توزیع شیر در مدارس بسیار حیاتی است، چرا که متأسفانه برخی از دانش‌آموزان به ویژه در مناطق محروم، سوءتغذیه دارند و اغلب آن‌ها دچار بیماری‌های استخوان، مفاصل و کم‌خونی هستند. پس توزیع شیر در مدارس نقاط محروم باید در اولویت قرار گیرد و هر چقدر به بخش سلامت و تغذیه مناسب مردم توجه شود، در آینده میزان مصرف و واردات دارو و مراجعه به بیمارستان کاهش می‌یابد.

* کاهش سوءتغذیه و جلوگیری از شیوع بیماری پوکی استخوان به ویژه در مناطق کم‌برخوردار و محروم، افزایش آگاهی دانش‌آموزان درباره اهمیت مصرف شیر و جایگزین‌های آن و نهادینه شدن فرهنگ مصرف شیر در بین دانش‌آموزان و تعمیم آن به خانواده‌ها از فواید توزیع شیر در مدارس است.

* اختصاص بخشی از شیر کم‌چرب تولیدی کشور برای عرضه در مدارس از راه‌های رشد سطح سلامت و کاهش هزینه‌های درمان است. شیر به عنوان منبع غنی کلسیم و پروتئین در رشد جسمی و فکری کودکان بسیار اثرگذار است و در تقویت قلب و عروق، اعصاب، استحکام ساختار استخوانی، مقاوم شدن سیستم ایمنی بدن و تنظیم نقش به‌سزایی ایفا می‌کند. شیر حاوی مقادیر زیادی از ویتامین‌های A و B مانند تیامین، ریوفلاوین و اسید نیکوتین است و ویتامین B₁₂ هم دارد. هر لیتر شیر ۱۲۰ کیلوکالری انرژی به بدن می‌دهد که این میزان انرژی سطح قند خون را در دانش‌آموزان بالا خواهد برد که می‌تواند در رشد و افزایش قدرت یادگیری آن‌ها اثرگذار باشد.

* توزیع شیر در گذشته نیز مطرح بوده و در حال حاضر نیز ضرورت دارد که ما در مدارس، توزیع شیر به صورت رایگان به ویژه در مقاطع ابتدایی داشته باشیم. یکی از مشکلات استان هرمزگان در توزیع شیر، نداشتن کارخانه تولید شیر در استان است که بعضاً در مورد نحوه و میزان نگهداری آن با مشکل مواجه می‌شویم. همچنین بعد مسافت و ناهمواری مسیرهای دور دست از جمله بشاگرد از دیگر مشکلات موجود استان است. نداشتن انبار دارای سردخانه در مناطق مختلف آموزش و پرورش و عدم وجود وسایل نقلیه سرمایشی از مشکلات بعدی این اداره کل است. ولی اداره کل آموزش و پرورش هرمزگان این آمادگی را دارد که با تمام پتانسیل موجود در مسیر سالم‌سازی دانش‌آموزان خود گام بردارد.

